

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทประกันวินาศภัยตามมาตรา ๙

แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม

โดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ๑๒๐๐/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “บริษัทต้องมีกรรมการซึ่งมีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมีบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) หรือ (๑) และ (๒) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

(๑) บุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย หรือห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งไม่จดทะเบียน ที่ผู้ถือหุ้นส่วนทั้งหมดมีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย และมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) มีบุคคลตาม (๑) ถือหุ้นอยู่เกินร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด หรือ

(ข) มีบุคคลตาม (๑) หรือนิติบุคคลตาม (๒) (ก) หรือบุคคลตาม (๑) และนิติบุคคลตาม (๒) (ก) ถือหุ้นอยู่เกินร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

ในกรณีที่เห็นสมควรคณะกรรมการอาจอนุญาตให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยถือหุ้นได้ถึงร้อยละสี่สิบเก้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และให้มีกรรมการเป็นบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยได้เกินกว่าหนึ่งในสี่แต่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดได้ ทั้งนี้ การพิจารณาอนุญาตให้นำหลักเกณฑ์การถือหุ้นของบุคคลตามวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่บริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจผ่อนผันให้บริษัทมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการแตกต่างไปจากที่กำหนดตามวรรคสองได้ ในการผ่อนผันนั้นจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขเวลาไว้ด้วยก็ได้”

ในขณะที่ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บริษัทตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ ดำเนินการแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้บริษัทสามารถประกอบกิจการต่อไปได้แต่จะเปิดสาขาเพิ่มมิได้” สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยในฐานะหน่วยงานที่ต้องกำกับดูแลให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย มีความเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างผู้ถือหุ้นตามมาตรา ๙ ที่ว่า “ร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด” และบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ แตกต่างจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำกับดูแลบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจึงขอหารือดังนี้

๑. คำว่า “ร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด” มีความหมายหรือนับอย่างไร เช่น บริษัทหนึ่งได้จำหน่ายหุ้นเป็นสองส่วนคือ (ก) หุ้นสามัญ ๑,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น โดยกำหนดสิทธิออกเสียงไว้ ๑ หุ้น ๑ เสียง (ข) หุ้นบุริมสิทธิ ๑,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น โดยกำหนดสิทธิออกเสียงไว้ ๑๐๐ หุ้น ๑ เสียง ดังนั้น ร้อยละเจ็ดสิบห้าหมายความว่าความถึงร้อยละเจ็ดสิบห้าของ ๒,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น หรือของ ๑,๐๑๐,๐๐๐ หุ้น

๒. ในระหว่างห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) มีผลใช้บังคับ หากบริษัทประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้น จะต้องนำสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่มีลักษณะตามมาตรา ๙ (๑) (๒) (ก) และ (ข) มาใช้บังคับทันที ใช่หรือไม่

๓. การแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ต้องมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนไทย” เพิ่มขึ้น และลดสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” ใช่หรือไม่

หากปรากฏว่า ณ วันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) มีผลใช้บังคับ บริษัทมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” ร้อยละสี่สิบเก้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ในระหว่างห้าปีตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ บริษัทยังคงสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” ไว้ตามเดิมโดยมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ถือหุ้นไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงกันเองระหว่างผู้ถือหุ้นเดิมหรือเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ถือหุ้นใหม่ก็ได้ ใช่หรือไม่ และกรณีนี้ต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการตามมาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) หรือไม่

๔. ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ บัญญัติให้บริษัท “คนไทย” ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกลายเป็นบริษัท “คนต่างด้าว” ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย

(ฉบับที่ ๒)ฯ แก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นให้เป็นไปตามมาตรา ๙ เท่านั้น โดยมีได้ให้บริษัท “คนต่างด้าว” ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ อยู่แล้วได้รับสิทธิมากขึ้นหรือไม่

๕. ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ ที่บัญญัติว่า “...ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้บริษัทสามารถประกอบกิจการต่อไปได้แต่จะเปิดสาขาเพิ่มมิได้” หมายความว่า บริษัทเพียงแต่เปิดสาขาเพิ่มไม่ได้เท่านั้น หรือจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๙ ซึ่งต้องระวางโทษตามมาตรา ๘๔ ด้วย

๖. สืบเนื่องจากเดิมพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ มิได้มีบทบัญญัติห้ามคนต่างด้าวถือหุ้น ณ ขณะนั้นจึงมีบุคคลต่างด้าวถือหุ้นในบริษัทประกันวินาศภัย แม้ต่อมาพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการถือหุ้นของคนต่างด้าวไว้ในมาตรา ๙ ก็ตาม แต่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยว่า แม้บริษัทประกันวินาศภัยจะมีคนต่างด้าวถือหุ้นอยู่ไม่เป็นไปตามมาตรา ๙ ก็ตาม บริษัทประกันวินาศภัยนั้นก็ได้รับสิทธิตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๔ โดยถือว่า บริษัทนั้นเป็นบริษัทประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ และยังคงสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยมีสาขาตามที่จัดตั้งไว้แล้วเท่านั้น แต่บริษัทดังกล่าวไม่สามารถจัดตั้งสาขาขึ้นใหม่ได้ตามมาตรา ๑๖ เนื่องจากบริษัทมิได้จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๖ เว้นแต่มีการเปลี่ยนสภาพบริษัทให้เข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ เสียก่อน สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจึงขอหารือว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ บริษัทประกันวินาศภัยที่ได้รับสิทธิตามบทเฉพาะกาลดังกล่าว และไม่มีการเปลี่ยนสภาพบริษัทให้เข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังคงถูกจำกัดสิทธิในการตั้งสาขาอยู่หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย และผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เห็นว่า คำว่า “ร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด” ควรนับจากจำนวนหุ้นโดยพิจารณาสิทธิออกเสียง เพื่อป้องกันมิให้คนต่างชาติเข้าครอบงำกิจการประกันภัยของคนไทย ส่วนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เห็นว่า คำว่า “ร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด” ควรนับจากจำนวนหุ้น เนื่องจากหุ้นทุกประเภทมีสิทธิออกเสียง แต่สำหรับการนับคะแนนเสียงจะมากน้อยอย่างไรก็เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของบริษัท และเมื่อมีการลงคะแนนเสียง หากไม่สามารถออกเสียงลงคะแนนได้ เนื่องจากมีจำนวนหุ้นไม่ครบตามที่ข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้ ก็สามารถเข้าร่วมกันเพื่อให้ได้จำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง

และตั้งผู้ถือหุ้นหนึ่งในพวกของตนให้เป็นผู้รับฉันทะออกเสียงแทนได้ตามมาตรา ๑๑๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อหาหรือของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีประเด็นที่ต้องพิจารณารวมสี่ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คำว่า “ร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด” ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) หมายความว่าอย่างไร

ประเด็นที่สอง บทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ที่กำหนดให้บริษัทแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการให้เป็นไปตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้บริษัทประกอบกิจการได้ต่อไปแต่จะเปิดสาขาเพิ่มมิได้ นั้น หมายความว่า ภายในระยะเวลาห้าปีบริษัท “คนต่างด้าว” ต้องแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นให้เป็นไปตามมาตรา ๙ ทันทีหรือไม่ และหากบริษัทไม่สามารถดำเนินการได้ บริษัทเพียงแต่เปิดสาขาเพิ่มไม่ได้เท่านั้น หรือมีความผิดซึ่งต้องระวางโทษตามมาตรา ๘๔ ด้วย

ประเด็นที่สาม ในระหว่างระยะเวลาห้าปีตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) บริษัทที่มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” ร้อยละสี่สิบเก้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมดจะต้องแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นให้เป็นไปตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) โดยให้มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนไทย” เพิ่มขึ้น และลดสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” เท่านั้น หรือบริษัทสามารถคงสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” ไว้ตามเดิมโดยมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ถือหุ้นไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงกันเองระหว่างผู้ถือหุ้นเดิมหรือเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ถือหุ้นใหม่ก็ได้ และต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการตามมาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) หรือไม่

ประเด็นที่สี่ เมื่อพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) มีผลใช้บังคับ บริษัทที่ได้รับสิทธิตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยไม่มีการเปลี่ยนสภาพบริษัทให้เข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ยังคงถูกจำกัดสิทธิในการตั้งสาขาอยู่หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาข้อหารือและข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒)^๒ กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดที่ประสงค์ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยต้องมีกรรมการซึ่งมีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมีบุคคลตามมาตรา ๙ (๑) หรือ (๒) หรือ (๑) และ (๒) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด โดยวัตถุประสงค์ในการแก้ไขเพิ่มเติมสัดส่วนของกรรมการและสัดส่วนของผู้ถือหุ้นก็เพื่อให้ผู้ถือหุ้นคนไทยคุมเสียงข้างมากในการลงมติของที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี ประกอบกับมาตรา ๑๑๘^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้สิทธิผู้ถือหุ้นที่มีหุ้นไม่ถึงจำนวนที่จะใช้สิทธิออกเสียงตามข้อบังคับมีสิทธิเข้าร่วมกันเพื่อให้ได้จำนวนหุ้นถึงจำนวนที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า จำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงนั้นย่อมหมายถึงจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๙ บริษัทต้องมีกรรมการซึ่งมีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมีบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) หรือ (๑) และ (๒) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

(๑) บุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย หรือห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งไม่จดทะเบียนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดมีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย และมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) มีบุคคลตาม (๑) ถือหุ้นอยู่เกินร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด หรือ

(ข) มีบุคคลตาม (๑) หรือนิติบุคคลตาม (๒) (ก) หรือบุคคลตาม (๑) และนิติบุคคลตาม (๒) (ก) ถือหุ้นอยู่เกินร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

ในกรณีที่เห็นสมควรคณะกรรมการอาจอนุญาตให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยถือหุ้นได้ถึงร้อยละสี่สิบเก้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และให้มีกรรมการเป็นบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยได้เกินกว่าหนึ่งในสี่แต่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดได้ ทั้งนี้ การพิจารณาอนุญาตให้นำหลักเกณฑ์การถือหุ้นของบุคคลตามวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่บริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจผ่อนผันให้บริษัทมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการแตกต่างไปจากที่กำหนดตามวรรคสองได้ ในการผ่อนผันนั้นจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

^๒มาตรา ๑๑๘ ถ้ามีข้อบังคับของบริษัทวางเป็นกำหนดไว้ว่า ต่อเมื่อผู้ถือหุ้นเป็นผู้มีหุ้นแต่จำนวนเท่าใดขึ้นไปจึงให้ออกเสียงเป็นคะแนนได้ไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งไม่มีหุ้นถึงจำนวนเท่านั้นย่อมมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกันให้ได้จำนวนหุ้นดังกล่าว แล้วตั้งคนหนึ่งในพวกของตนให้เป็นผู้รับฉันทะออกเสียงแทนในการประชุมใหญ่ใดๆ ได้

เป็นคะแนน และโดยที่มาตรา ๑๐๒^๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้นเป็นหุ้นหนึ่งมีเสียงหนึ่ง แต่กรณีดังกล่าวมิให้นำมาใช้บังคับกับหุ้นบริมสิทธิที่บริษัทกำหนดให้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนน้อยกว่าหุ้นสามัญ บริษัทจึงอาจกำหนดให้หุ้นบริมสิทธิมีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนแตกต่างจากหุ้นสามัญได้

ดังนั้น ความหมายของคำว่า “ร้อยละเจ็ดสิบห้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง” ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) หมายความว่า จำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนนตามนัยมาตรา ๑๑๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๒) แล้วแต่กรณี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีความเห็นนั้นถูกต้องแล้ว

ประเด็นที่สอง บทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ๑ ได้บัญญัติรองรับบริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยซึ่งได้รับผลกระทบให้ต้องดำเนินการแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการให้เป็นไปตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ๑ ภายในระยะเวลาห้าปี หากไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้บริษัทประกอบกิจการได้ต่อไป แต่จะเปิดสาขาเพิ่มมิได้

ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) จึงเห็นว่า ภายในระยะเวลาห้าปีตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ บริษัทซึ่งได้รับผลกระทบให้ต้องดำเนินการแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการให้เป็นไปตามมาตรา ๙ จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการอย่างไรก็ได้ แต่เมื่อครบระยะเวลาดังกล่าวแล้ว จะต้องดำเนินการแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการให้เป็นไปตามมาตรา

^๓มาตรา ๑๐๒ ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้นแต่จะมอบฉันทะให้บุคคลอื่นเข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนนแทนก็ได้ ในการนี้ให้นำมาตรา ๓๓ วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลมโดยในกรณีการมอบฉันทะให้ยื่นหนังสือมอบฉันทะต่อประธานกรรมการหรือผู้ที่ประธานกรรมการกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนในวาระหนึ่งในส่วนที่ถือว่าหุ้นหนึ่งมีเสียงหนึ่งนั้นมิให้ใช้บังคับกับกรณีที่บริษัทได้ออกหุ้นบริมสิทธิและกำหนดให้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนน้อยกว่าหุ้นสามัญ

^๔มาตรา ๕๗ ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บริษัทตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินี้ ดำเนินการแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้บริษัทสามารถประกอบกิจการต่อไปได้แต่จะเปิดสาขาเพิ่มมิได้

๙ ทั้งนี้ หากไม่สามารถดำเนินการแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการได้ บริษัทจะเปิดสาขาเพิ่มมิได้ และยังมีความผิดตามมาตรา ๘๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ อีกด้วย

ประเด็นที่สาม ในการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนผู้ถือหุ้น บริษัทประกันวินาศภัยจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒)ฯ โดยบริษัทประกันวินาศภัยที่เป็นบริษัทจำกัดสามารถเปลี่ยนแปลงสัดส่วนผู้ถือหุ้นได้โดยโอนหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมหรือบุคคลอื่นตามมาตรา ๑๑๒^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือเพิ่มทุนโดยเสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นตามส่วนจำนวนหุ้นที่ถืออยู่เดิมตามมาตรา ๑๒๒^๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนบริษัทประกันวินาศภัยที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัดสามารถดำเนินการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนผู้ถือหุ้นได้ด้วยการเสนอขายหุ้นต่อประชาชนหรือบุคคลอื่นตามมาตรา ๒๓^๘ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดฯ หรือเพิ่มทุนโดยเสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นตามส่วนจำนวนที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนมีอยู่แล้วก่อน หรือจะเสนอขายต่อประชาชนหรือบุคคลอื่นตามมาตรา ๑๓๗^๙ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดฯ

“มาตรา ๘๔ บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗ วรรคห้า มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๖ วรรคสี่ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง หรือเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๓๑ (๑๐) วรรคสอง หรือมาตรา ๓๓ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และถ้าเป็นกรณีกระทำความผิดต่อเนื่องให้ปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลายังฝ่าฝืนอยู่

“มาตรา ๑๑๒^๖ อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่ง ตราสารอันนั้นต้องแสดงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย

การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น

“มาตรา ๑๒๒^๗ บรรดาหุ้นที่ออกใหม่นั้น ต้องเสนอให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่

คำเสนอเช่นนี้ ต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนระบุจำนวนหุ้นให้ทราบว่าผู้นั้นชอบที่จะซื้อหุ้นได้กี่หุ้น และให้กำหนดวันว่าถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสนองมาแล้วจะถือว่าเป็นอันไม่รับซื้อ

เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี หรือผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่าไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการจะเอาหุ้นเช่นนั้นขายให้แก่ผู้ถือหุ้นคนอื่นหรือจะรับซื้อไว้เองก็ได้

“มาตรา ๒๓ ภายใต้อำนาจมาตรา ๒๔ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทจึงจะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ ได้

“มาตรา ๑๓๗ หุ้นที่เพิ่มขึ้นตามมาตรา ๑๓๖ จะเสนอขายทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้และจะเสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นตามส่วนจำนวนที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนมีอยู่แล้วก่อน หรือจะเสนอขายต่อประชาชนหรือบุคคลอื่นไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ ทั้งนี้ ตามมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นและให้นำมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สำหรับบริษัทประกันวินาศภัยซึ่งมีผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” ร้อยละสี่สิบเก้าของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และประสงค์จะเปลี่ยนแปลงตัวผู้ถือหุ้นภายในระยะเวลาห้าปีตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ๑ โดยไม่มีการลดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นที่เป็น “คนต่างด้าว” ลงนั้น เห็นว่า ในระหว่างห้าปี บริษัทจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการถือหุ้นอย่างไร่อมสามารถกระทำได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยตามมาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ๑ แต่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาห้าปีแล้ว หากบริษัทมิได้แก้ไขสัดส่วนการถือหุ้นให้เป็นไปตามมาตรา ๙ บริษัทต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยตามมาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ๑ มิฉะนั้น บริษัทจะมีความผิดตามมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย ๑

ประเด็นที่สี่ ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๑๒^{๑๐} และมาตรา ๑๑๔^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้บริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ และยังคงสามารถดำเนินการกิจการต่อไปได้โดยมีสาขาตามที่ได้จัดตั้งไว้แล้วเท่านั้น และหากบริษัทซึ่งได้รับสิทธิตามบทเฉพาะกาลนั้นมีความประสงค์จะเปิดสาขาเพิ่ม บริษัทจะต้องดำเนินการเปลี่ยนสภาพบริษัทให้เป็นไปตามมาตรา ๖^{๑๒} มาตรา ๘^{๑๓} และมาตรา ๙^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) ๑ จึงจะเปิดสาขาเพิ่มได้

^{๑๐}มาตรา ๑๑๒ ให้ถือว่าบรรดาบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าสาขาของบริษัทที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสาขาของบริษัทที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในการอนุญาต

^{๑๑}มาตรา ๑๑๔ บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ บริษัทใดมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คงมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยในอัตราที่เป็นอยู่ต่อไป

^{๑๒}มาตรา ๖ การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจะกระทำมิได้เมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓}มาตรา ๘ หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิของบริษัทต้องเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือและมีมูลค่าหุ้นที่จดทะเบียนไว้ไม่เกินหุ้นละหนึ่งร้อยบาท

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ
(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๕๒

การออกหุ้บบุริมสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ทั้งนี้
นายทะเบียนจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยโดยไม่ขัดต่อ
กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดก็ได้

๑๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น